

Sygn. akt VI ACa 620/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 sierpnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Ksenia Sobolewska – Filcek (spr.)

Sędziowie: SA Urszula Wiercińska

SA Agata Zajac

po rozpoznaniu w dniu 11 sierpnia 2020 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym sprawy

z powództwa Skarbu Państwa – (...)

przeciwko (...) sp. z o.o. w C. oraz B. a K. k.s. w P. (Czechy)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 15 maja 2019 r., sygn. akt XXV C 2032/15

I. oddala apelację,

II. zasądza od (...) sp. z o.o. w C. oraz B. a K. k.s. w P. (Czechy) solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – (...) kwotę 8100 zł (osiem tysięcy sto złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 620/19

UZASADNIENIE

Powód - Skarb Państwa – (...) wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych - (...) Sp. z o.o. z siedzibą w C. i B. a K. k.s. z siedzibą w P. (Czechy) kwoty 1.105.009,58 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 1 marca 2014 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu swojego żądania powód wyjaśnił, że 18 czerwca 2010 r. zawarł z konsorcjum firm (...) S.A. z siedzibą w T., B. a K. k.s. z siedzibą w P. oraz B. a (...) Sp. z o.o. z siedzibą w C. (obecnie działającą pod firmą (...) Sp. z o.o.) umowę, której przedmiotem była realizacja inwestycji „Budowa Autostrady (...) na odcinku granica województwa (...) / (...) do węzła S. od km 230+817 do km 295+850 – Zadanie II odcinek 2 Sekcja 1 od km 245+800 do km 261+000, węzeł S.-węzeł K.”. W toku realizacji umowy pozwani jako wykonawcy zawarli umowę podwykonawczą z (...) S.A. z siedzibą w W.. Podwykonawca po zakończeniu realizacji kontraktu, w dniu 16 marca 2013 r., zwrócił się do powoda z o dokonanie płatności w ramach solidarnej odpowiedzialności na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. w dniu 9 grudnia 2013 r. powód dokonał na rzecz podwykonawcy zapłaty w łącznej wysokości odpowiadającej kwocie dochodzonej w niniejszym postępowaniu. A obecnie dochodzi jej od pozwanych tytułem roszczenia regresowego.

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na ich rzecz kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Wobec żądań powoda podnieśli wspólne argumenty, kwestionując powództwo co do zasady, jak i wysokości. Zarzucili, że powód nie był zobowiązany do zapłaty na rzecz podwykonawcy na podstawie art. 674¹§ 5 k.c. ponieważ, będąc inwestorem, nie wyraził zgody na zawarcie umowy z podwykonawcą. Ponadto, zdaniem pozwanych, powód nie wykazał wszystkich przesłanek swojego roszczenia regresowego, to jest tego, że na skutek dokonania wypłaty środków na rzecz podwykonawcy poniósł szkodę. Pozwani zakwestionowali także wysokość wypłaty dokonanej przez powoda, wskazując, że kwoty przedstawiane w fakturach podwykonawcy nie były jeszcze w całości wymagalne z uwagi na postanowienia umowne, które przewidywały gwarancję w postaci tzw. „kwoty zatrzymania”.

Wyrokiem z 15 maja 2019 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powoda 1.049.759,10 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 marca 2014 r. do dnia zapłaty; oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz obciążył pozwanych solidarnie kosztami procesu i kosztami sądowymi.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy poprzedził następującymi ustaleniami:

W wyniku rozstrzygnięcia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu ograniczonego Skarb Państwa – (...) i konsorcjum firm w składzie: (...) S.A. (lider), B. a K. s. i B. a (...) Sp. z o.o. zawarli w dniu 18 czerwca 2010 r. umowę, na mocy której zamawiający powierzył, a wykonawca zobowiązał się do wykonania robót polegających na budowie Autostrady (...) na odcinku: granica województwa (...) / (...) do węzła S. od km 230+817 do km 295+850 – Zadanie II. Odcinek 2 Sekcja 1 od km 245+800 do km 261+000, węzeł S.-węzeł K., zwaną dalej „Umową”.

Integralną część kontraktu stanowiły również: Szczególne Warunki Kontraktu, „Warunki kontraktu na budowę dla robót budowlanych i inżynierskich projektowanych przez zamawiającego” – pierwsze tłumaczenie wydania (...) 1999 C. C., instrukcja dla wykonawców – tom I Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia, specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych, dokumentacja projektowa i oferta wykonawcy.

W celu realizacji kontraktu zastrzeżono możliwość korzystania z usług podwykonawców. W myśl (...) Szczególnych Warunków Kontraktu, w których zmodyfikowano Warunki Kontraktu na budowę (...), zastrzeżono, że wykonawca nie później niż 28 dni przed planowanym skierowaniem podwykonawcy do wykonania robót ma przedłożyć zamawiającemu za pośrednictwem inżyniera projekt umowy z podwykonawcą. Zamawiający natomiast po otrzymaniu opinii inżyniera miał pojąć decyzję w sprawie zgody na zawarcie tejże umowy. Jeżeli zamawiający w terminie 14 dni od przedłożenia mu projektu umowy z podwykonawcą nie zgłosiłby na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń, zgodnie z umową miało być to postrzegane, jako wyrażenie zgody na zawarcie umowy. Po uzyskaniu zgody zamawiającego na zawarcie umowy z podwykonawcą lub w sytuacji, gdy zamawiający nie zgłosiłby sprzeciwu lub zastrzeżeń do projektu umowy w powyższym terminie, wykonawca przed skierowaniem podwykonawcy do wykonania robót przedłożyć miał zamawiającemu zawartą umowę.

W przypadku powierzenia przez wykonawcę realizacji robót podwykonawcy, wykonawca zobowiązany był do dokonania we własnym zakresie zapłaty wynagrodzenia należnego podwykonawcy z zachowaniem terminów płatności określonych w umowie z podwykonawcą. Jeżeli w terminie określonym w umowie z podwykonawcą, zatwierdzonym przez zamawiającego, wykonawca nie dokonałby w całości lub w części zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy, a podwykonawca w takim przypadku zwróciłby się z żądaniem zapłaty tego wynagrodzenia bezpośrednio przez zamawiającego na podstawie art. 647¹ § 5 k.c., zamawiający miał zapłacić na rzecz podwykonawcy kwotę będącą przedmiotem jego żądania. Zgodnie z umową suma żądana przez podwykonawcę powinna być udokumentowana fakturą zaakceptowaną przez wykonawcę i dokumentami potwierdzającymi wykonanie i odbiór fakturowanych robót.

Ustalono również, że zamawiający po zapłaceniu należności bezpośrednio podwykonawcy według zasady solidarnej odpowiedzialności wynikającej z art. 647¹ § 5 k.c., będzie miał prawo potrącić kwotę równą tej należności z wierzytelności wykonawcy względem zamawiającego, zgodnie z zapisami S. 2.5 [Roszczenia Zamawiającego]. Umowy

z podwykonawcami, które zawierać będzie wykonawca działający jako konsorcjum, zawierane będą w imieniu i na rzecz wszystkich uczestników konsorcjum.

Zgodnie z S. 2.5 Warunków Kontraktu na budowę (...), „Jeżeli Zamawiający uważa się za uprawnionego do jakiegokolwiek płatności według jakiegokolwiek Klauzuli niniejszych Warunków lub z innego tytułu w związku z Kontraktem, to Zamawiający lub Inżynier da Wykonawcy powiadomienie z odnośnymi szczegółowymi informacjami (...). Powiadomienie będzie dane tak szybko, jak jest to praktycznie możliwe po tym, jak Zamawiający dowie się o wydarzeniu lub okoliczności dającej powód do roszczenia. Te szczegółowe informacje będą wymieniały Klauzulę lub inną podstawę roszczenia, i będą zawierały uzasadnienie kwoty i/lub przedłużenia, do którego Zamawiający uważa się za uprawnionego w związku z Kontraktem. Inżynier będzie wtedy postępował zgodnie z S. 3.5 [Określenia], aby uzgodnić lub określić (i) kwotę (jeśli jest), którą Zamawiający ma prawo otrzymać od Wykonawcy. Kwota ta może być wprowadzona jako potrącenie do Ceny Kontraktowej i Świadczeń Płatności. Zamawiający będzie uprawniony do skompensowania lub dokonania potrącenia z jakiegokolwiek kwoty poświadczonej w jakimś Świadczeniu Płatności, lub do wystąpienia w inny sposób z roszczeniami w stosunku do Wykonawcy, jedynie zgodnie z niniejszą S.”

Kierownikiem projektu został P. B.. Do zakresu jego czynności należało m.in. podejmowanie samodzielnych decyzji dotyczących realizacji inwestycji, za wyjątkiem czynności wyraźnie zastrzeżonych do wyłącznej kompetencji dyrektora oddziału lub innych podmiotów.

W toku realizacji Umowy doszło do ogłoszenia upadłości (...) S.A. i odstąpienia przez syndyka masy upadłości tej spółki od Umowy. W dniu 16 lipca 2012 r. B. a (...) Sp. z o.o. (lider) i B. a K. k.s. (partner) zawarli nową umowę konsorcjum w celu wspólnej realizacji robót z umowy z dnia 18 czerwca 2010 r. Lider konsorcjum został umocowany m.in. do reprezentowania interesów konsorcjum przed zamawiającym oraz inżynierem kontraktu, składania oświadczeń woli w imieniu konsorcjum, zaciągania zobowiązań i przyjmowania poleceń i instrukcji od Zamawiającego dla i w imieniu każdego spośród partnerów konsorcjum oraz występowania we wszelkich sprawach związanych z wykonaniem inwestycji wobec zamawiającego i inżyniera kontraktu, koordynacji prac związanych z realizacją kontraktu, prowadzenia korespondencji związanej z realizacją kontraktu (§ 3 ust. 1 i 2 umowy konsorcjum). W umowie w § 4 ust. 2 postanowiono również, że każda ze stron może samodzielnie zawierać umowy z podwykonawcami i dostawcami w ramach swojego zakresu robót, co nie wymaga zgody żadnej ze stron.

Obecnie B. a (...) Sp. z o.o. działa pod firmą (...) Sp. z o.o. Dnia 18 sierpnia 2010 r., w toku realizacji kontraktu, spółka ta zawarła z podwykonawcą - (...) S.A. z siedzibą w W. cztery umowy podwykonawcze:

- w umowie podwykonawczej nr (...) wykonawca zlecił, a podwykonawca zobowiązał się do kompleksowego wykonania przebudowy kolizji sieci NN i SN wraz z zapewnieniem materiałów i środków sprzętowo-transportowych niezbędnych do wykonania opisanego wyżej kontraktu. Termin rozpoczęcia realizacji umowy określono na 30 sierpnia 2010 r., a jej zakończenia na 31 grudnia 2010 r. (§ 2 ust. 1). Strony ustaliły, że za kompleksowe wykonanie umowy podwykonawca otrzyma wynagrodzenie w wysokości określonej wstępnie na 1.265.518,70 zł netto (§ 3). Celem zabezpieczenia jakości i terminowości wykonania przedmiotu umowy zastrzeżono w § 5 ust. 7, że wykonawca zatrzyma z każdej faktury podwykonawcy 5% jej wartości brutto, jako gwarancję dobrego wykonania, która miała być zwrócona podwykonawcy na jego pisemny wniosek w 70% do 30 czerwca 2012 r. i w 30% do 30 lipca 2017 r.;

- w umowie podwykonawczej nr (...) wykonawca zlecił, a podwykonawca przyjął do kompleksowego wykonania zasilanie obiektów autostradowych wraz z zapewnieniem materiałów i środków sprzętowo-transportowych niezbędnych do wykonania kontraktu na budowę autostrady (...). Strony ustaliły, że za kompleksowe wykonanie umowy podwykonawca otrzyma wynagrodzenie w wysokości określonej wstępnie na 1.078.097,56 zł netto (§3 ust. 1). Celem zabezpieczenia jakości i terminowości wykonania przedmiotu umowy zastrzeżono w § 5 ust. 7, że wykonawca zatrzyma z każdej faktury podwykonawcy 5% jej wartości brutto, jako gwarancję dobrego wykonania, która miała być zwrócona podwykonawcy na jego pisemny wniosek: w 70% do 30 czerwca 2012 r. i w 30% do 30 lipca 2017 r.;

- w umowie podwykonawczej nr (...) wykonawca zlecił, a podwykonawca zobowiązał się do kompleksowego wykonania przebudowy sieci trakcyjnej (trasy kolejowej W.–K.), związanej z przejściem autostrady (...) nad trakcją kolejową (...),

wraz z zapewnieniem materiałów i środków sprzętowo-transportowych niezbędnych do wykonania kontraktu na budowę autostrady (...). Aneks nr (...) rozszerzono zakres prac wykonywanych przez podwykonawcę o wykonanie dodatkowej tymczasowej przebudowy sieci trakcyjnej linii kolejowej relacji W.-K. wg uzgodnionego przez (...) S.A. Zakład (...) w W. projekcie pt. „Przebudowa infrastruktury kolejowej w rejonie (...) – aneks do projektu wykonawczego”. Termin rozpoczęcia realizacji umowy określono na 15 października 2010 r., a jej zakończenia na 15 listopada 2010 r. (§ 2 ust. 1). Strony ustaliły, że za kompleksowe wykonanie umowy podwykonawca otrzyma wynagrodzenie w wysokości określonej wstępnie na 329.800,00 zł netto (§ 3 ust. 1). Celem zabezpieczenia jakości i terminowości wykonania przedmiotu umowy zastrzeżono w § 5 ust. 7, że wykonawca zatrzyma z każdej faktury podwykonawcy 5% jej wartości brutto, jako gwarancję dobrego wykonania, która miała być zwrócona podwykonawcy na jego pisemny wniosek w 70% do 30 czerwca 2012 r. i w 30% do 30 lipca 2017 r.;

- w umowie podwykonawczej nr (...) wykonawca zlecił, a podwykonawca zobowiązał się do kompleksowego wykonania oświetlenia obiektów autostradowych (zasilanie i oświetlenie drogi, węzłów, skrzyżowań) wraz z zapewnieniem materiałów i środków sprzętowo-transportowych niezbędnych do wykonania kontraktu na budowę autostrady (...). Termin rozpoczęcia realizacji umowy określono na 1 kwietnia 2011 r. a jej zakończenia na 31 października 2011 r. (§ 2 ust. 1). Strony umowy ustaliły, że za kompleksowe wykonanie umowy podwykonawca otrzyma wynagrodzenie w wysokości określonej wstępnie na 2.762.893,19 zł netto (§ 3 ust. 1). Celem zabezpieczenia jakości i terminowości wykonania przedmiotu umowy zastrzeżono w § 5 ust. 7, że wykonawca zatrzyma z każdej faktury podwykonawcy 5% jej wartości brutto, jako gwarancję dobrego wykonania, która miała być zwrócona podwykonawcy na jego pisemny wniosek w 70% do 30 czerwca 2012 r. i 30% w do 30 lipca 2017 r.

Pismem z 14 września 2010 r., skierowanym do inżyniera kontraktu, wykonawca dokonał zgłoszenia podwykonawcy, przekazując projekty umów podwykonawczych.

Dnia 12 listopada 2012 r. w związku z zakończeniem realizacji kontraktu wystawiono Świadcstwo Przejęcia Robót dla I Etapu.

Odebranie i rozliczenie robót budowlanych wykonanych przez (...) S.A. nastąpiło zgodnie z następującymi Protokołami Odbioru Robót i zatwierdzeniami obmiarów i materiałów:

- Protokół odbioru wykonanych robót 11 z dnia 6 grudnia 2012 r.;
- Protokół odbioru wykonanych robót 12 z dnia 21 stycznia 2013 r.;
- Protokół odbioru wykonanych robót 3 z dnia 12 grudnia 2012 r.;
- Protokół odbioru wykonanych robót 12 z dnia 7 stycznia 2013 r.;
- Protokół odbioru wykonanych robót 11 z dnia 6 grudnia 2012 r.;
- Protokół odbioru wykonanych robót 13 z dnia 21 lipca 2013 r.;
- Protokół odbioru wykonanych robót 10 z dnia 7 stycznia 2013 r.;
- Protokół nr (...) odbioru technicznego po wykonaniu robót z dnia 19 listopada 2012 r..

Wnioskiem z 16 marca 2013 r. podwykonawca zwrócił się do powoda o zapłatę wynagrodzenia w ramach solidarnej odpowiedzialności na podstawie art. 647 k.c., w kwocie 1.105.009,58 zł i przedstawił powodowi skierowane do wykonawcy przedsądowe wezwanie do zapłaty z 8 marca 2013 r. Następnie wystawił kolejne faktury na podstawie umów podwykonawczych i zażądał od powoda - w ramach solidarnej odpowiedzialności – ich zapłaty:

1. z umowy podwykonawczej nr (...) Fakturę nr (...) z dnia 10 stycznia 2013 r. na kwotę 10.779,22 zł;

2. z umowy podwykonawczej nr (...) Fakturę nr (...) z dnia 10 stycznia 2013 r. na kwotę 111.327,64 zł oraz Fakturę nr (...) z dnia 24 stycznia 2013 r. na kwotę 9.348,25 zł;
3. z umowy podwykonawczej nr (...) Fakturę nr (...) z dnia 14 grudnia 2012 r. na kwotę 42.755,93 zł i Fakturę nr (...) z dnia 26 listopada 2012 r. na kwotę 86.616,23 zł;
4. z umowy podwykonawczej nr (...) Fakturę nr (...) z dnia 7 grudnia 2012 r. na kwotę 362.970,85 zł i Fakturę nr (...) z dnia 24 stycznia 2013 r. na kwotę 481.211,46 zł.

W związku z wnioskiem podwykonawcy, w dniu 9 grudnia 2013 r. powód dokonał na jego rzecz zapłaty kwoty 1.105.009,58 zł, a 3 grudnia 2013 r. wystawił pozwanym notę księgową nr (...) obejmującą tę kwotę, wyznaczając im 7-dniowy termin na uregulowanie należności. Następnie, pismem z 6 lutego 2014 r. poinformował wykonawcę na podstawie (...) 2.5 w związku z (...) 4.4 Warunków Kontraktu o przysługującym mu roszczeniu w kwocie 36.811.507,16 zł z tytułu dokonanych wypłat na rzecz podwykonawców, w tym z tytułu wypłaty dokonanej na rzecz (...) S.A.

Pismem z 6 lutego 2014 r. zamawiający poinformował inżyniera kontraktu o konieczności wdrożenia procedury zgodnie z S. 3.5 Warunków Kontraktu, w związku z zapłatą na rzecz podwykonawców z tytułu solidarnej odpowiedzialności, wynagrodzenia za prace wykonane na niniejszym kontrakcie. W ślad za ww. korespondencją inżynier kontraktu poinformował wykonawcę o wdrożeniu procedury z 3.5 Warunków Kontraktu.

Pismem z 19 lutego 2014 r., zamawiający poinformował wykonawcę o stanie zadłużenia z tytułu należności zapłaconych w ramach solidarnej odpowiedzialności - 27.379.929,83 zł. na dzień 31 grudnia 2013 r. Informacja ta objęła również kwotę wynikającą z noty księgowej nr (...). Jednocześnie zamawiający ponownie wezwał wykonawcę do zapłaty należnych kwot w terminie 7 dni od otrzymania wezwania i poinformował, że niniejsze pismo stanowi wezwanie do zapłaty w rozumieniu art. 476 k.c. Wezwanie do zapłaty zostało doręczone pozwanemu (...) Sp. z o.o. w dniu 21 lutego 2014r.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie złożonych do akt dokumentów, których autentyczności i wiarygodności żadna ze stron procesu nie kwestionowała i które uznał za wystarczający materiał dowodowy dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Uzupełniająco Sąd Okręgowy potraktował wiarygodne zeznania przesłuchanych w sprawie świadków.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo zasługiwało na uwzględnienie niemal w całości.

Sąd Okręgowy uznał, że przedmiotem sporu było to, czy powód zgodnie z art. 647¹ § 5 k.c. był zobowiązany do zapłaty na rzecz podwykonawcy, a także, czy po stronie powoda powstało z tego tytułu roszczenie regresowe wobec wykonawcy, który był w pierwszym rzędzie zobowiązany do zapłaty. Pozwani podważali również wysokość kwoty zapłaconej podwykonawcy przez powoda.

Jako podstawę rozstrzygnięcia w tej sprawie Sąd Okręgowy wskazał art. 647¹ k.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z 7 kwietnia 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności (Dz.U. z 2017 r. poz. 933), zgodnie z jej art. 12. W świetle powyższego przepisu inwestor odpowiada solidarnie z wykonawcą (generalnym wykonawcą) za zapłatę wynagrodzenia należnego podwykonawcy z tytułu wykonanych przez niego robót budowlanych. Odpowiedzialność inwestora jest więc odpowiedzialnością ex lege za cudzy dług. Przy czym do powstania odpowiedzialności solidarnej inwestora i wykonawcy wobec podwykonawcy potrzebne jest łączne spełnienie dwóch warunków:

1. zawarcie przez wykonawcę z podwykonawcą umowy, której przedmiotem jest wykonanie robót budowlanych, przy czym wymagana jest forma pisemna umowy pod rygorem nieważności (art. 647¹ § 4 k.c.)
2. wyrażenie przez inwestora zgody na zawarcie tej umowy (art. 647¹ § 2 k.c.).

Aby podwykonawca mógł skorzystać z solidarnej odpowiedzialności inwestora i wykonawcy, rezultat jego prac musi być uzewnętrzniony, a ponadto winien być niezbędną częścią składową procesu budowlanego, którego realizacji podjęli się wykonawcy w ramach głównego kontraktu podpisanego z inwestorem. Widoczny zmaterializowany wytwór prac podwykonawczych musi zatem składać się ostatecznie na dany końcowy obiekt, odbierany po jego wykonaniu przez inwestora (art. 647 k.c.).

Możliwość zawierania umów podwykonawczych została także przewidziana w wiążącym powoda i pozwanych kontrakcie na budowę autostrady (...). Zgodnie z treścią załączników do Umowy nr (...) z dnia 18 czerwca 2010 r., tj. Warunków Ogólnych Kontraktu oraz Warunków Szczególnych Kontraktu, zlecone przez zamawiającego prace, w myśl (...)4 i (...)4.4, nie musiały być osobiście wykonane przez pozwanych, jako generalnych wykonawców, lecz mogły być powierzone innym profesjonalnym podmiotom zapewniającym wszelkie niezbędne materiały i środki sprzętowo – transportowe dla wykonania powierzonych im zadań, realizowanych w ramach głównego kontraktu zgodnie z wymogami otrzymanej Specyfikacji Technicznej, Dokumentacji Projektowej, a także zgodnie z wymogami Szczególnych Warunków Kontraktu, Ogólnych Warunków Kontraktu oraz zgodnie z zasadami sztuki budowlanej, wiedzy technicznej i obowiązującymi przepisami prawa. Nie ulega też wątpliwości, że wszystkie te wymogi spełniał wybrany podwykonawca, tj. spółka (...) S.A.

Sąd Okręgowy stwierdził też, że zgoda inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą może być wyrażona w sposób bierny (pasywny), albo czynny (aktywny):

- wyrażenie zgody w sposób bierny objawia się brakiem zgłoszenia na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonania robót określonych w umowie lub projekcie (art. 647¹ § 2 k.c.).

- wyrażenie zgody w sposób czynny może nastąpić w każdy wyraźny sposób - pisemnie lub ustnie albo poprzez inne zachowanie inwestora, które w sposób dostateczny ujawnia jego wolę, w tym poprzez czynności faktyczne (w sposób dorozumiany), na przykład przez tolerowanie podwykonawcy na placu budowy, dokonywanie wpisów w jego dzienniku budowy, odbieranie od niego robót oraz dokonywanie podobnych czynności.

W stanie faktycznym tej sprawy Sąd Okręgowy uznał za niewątpliwie, że powód jako zamawiający godził się na wykonywanie części robót objętych Umową przez podwykonawcę, a sama forma wyrażenia tej zgody, tj. to, czy inwestor wyraził ją wyraźnie – na piśmie lub ustnie, czy przez przemilczenie, czy w sposób dorozumiany, nie miała znaczenia dla jego odpowiedzialności względem podwykonawcy. Zachowanie powoda jednoznacznie wskazuje na akceptację podwykonawcy wybranego przez pozwanych, skoro w stosunku do przedstawionych kierownikowi projektu umów z podwykonawcą nie został zgłoszony sprzeciw, ani żadne zastrzeżenia.

Sąd Okręgowy stwierdził też, że art. 647¹ § 5 k.c. nie wiąże solidarnej odpowiedzialności inwestora i wykonawcy wobec podwykonawcy z uprzednim przedstawieniem inwestorowi przez wykonawcę umowy z podwykonawcą, ale wiąże ją z samym faktem wykonywania robót budowlanych przez podwykonawcę. Czas wyrażenia zgody przez inwestora nie ma też doniosłego znaczenia, ponieważ art. 647¹ § 2 k.c. nie formułuje żadnych temporalnych ograniczeń w tym zakresie. Zgoda inwestora może mieć zatem charakter następczy - może być wyrażona także post factum, w tym także po wykonaniu całości umowy przez podwykonawcę.

Ostatecznie, w ocenie Sądu Okręgowego, zachowanie powoda jednoznacznie wskazuje na akceptację podwykonawcy wybranego przez pozwanych. Szczególnie, że umowy podwykonawcze z (...) S.A. zostały przez wykonawcę powodowi (jako inwestorowi) przedstawione, a więc miał realną możliwość zapoznania się z nimi. Inwestor nie musi też znać treści całej umowy (jej projektu), wystarczająca jest bowiem znajomość tych elementów, które konkretyzują daną umowę i decydują o zakresie solidarnej odpowiedzialności inwestora z wykonawcą za wynagrodzenie podwykonawcy.

W sytuacji więc, gdy w stosunku do przedstawionych przez wykonawcę projektów umów zarówno kierownik projektu, jak i inżynier rezydent nie zgłosili sprzeciwu, ani żadnych zastrzeżeń w ciągu 14 dni, a fakt wykonywania robót

budowlanych przez podwykonawcę był tolerowany przez inwestora, Sąd Okręgowy uznał za wykazane, iż powód wyraził wymaganą zgodę.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle art. 647⁽¹⁾ § 1 k.c. w zw. z art. 376 k.c., po spełnieniu świadczenia na rzecz podwykonawcy inwestor, jako współdłużnik solidarny, ma własne roszczenie regresowe wobec współodpowiedzialnego solidarnie wykonawcy. Zapłata wynagrodzenia podwykonawcy przez inwestora na podstawie art. 647⁽¹⁾ § 1 k.c. stanowi zaspokojenie cudzego długu, przez co inwestor nabywa spleconą wierzytelność do wysokości dokonanej zapłaty na mocy art. 518 § 1 pkt 1 k.c. i wstępuje w prawa zaspokojonego wierzyciela. Sąd Okręgowy zważył też, że wbrew twierdzeniom pozwanych, powód nie wywodził swojego roszczenia na podstawie art. 471 k.c., lecz z regulacji umownej, z (...) 4.4 lit e Szczególnych Warunków Kontraktu i z art. 376 k.c. Ponadto podstawa żądania wynikała z art. 518 § 1 k.c.

Tym samym, warunkiem zasadności żądania był sam fakt spełnienia świadczenia na rzecz podwykonawcy w warunkach art. 647¹ § 5 k.c., co powód w toku postępowania wykazał, w tym poprzez przedstawienie potwierdzenia realizacji wypłaty. Zarzuty pozwanych dotyczące braku wykazania przez powoda poniesienia szkody, nie mogły więc odnieść zamierzonego skutku. Przy czym zobowiązanie inwestora wobec obu podmiotów (wykonawcy i podwykonawcy) ma samodzielny charakter, przez co zrealizowanie obowiązku wynikającego z art. 647¹ § 5 k.c. nie pozbawia generalnego wykonawcy prawa do dochodzenia wynagrodzenia. A skoro powód spełnił zobowiązanie za wykonawcę pierwotnie zobowiązanego względem podwykonawcy zgodnie z postanowieniami umowy podwykonawczej, to był uprawniony do dochodzenia od pozwanych zwrotu całej zapłaconej należności.

W ocenie Sądu Okręgowego na uwzględnienie zasługiwała jednak argumentacja pozwanych dotycząca nadmiernej wysokości świadczenia wypłaconego przez powoda podwykonawcy. Wszystkie umowy podwykonawcze zawierały bowiem postanowienia o udzieleniu przez podwykonawcę gwarancji należytego wykonania robót. Zatrzymana część wynagrodzenia nie powinna być więc w dalszym ciągu traktowana jako wynagrodzenie za wykonane roboty budowlane, ponieważ pełnić ma przede wszystkim funkcję kaucji gwarancyjnej. A inwestor nie odpowiada solidarnie za zwrot „kwot zatrzymania”. Z tej przyczyny żądanie powoda w zakresie kwoty 55 250,48 zł podlegało oddaleniu.

Sąd Okręgowy uwzględnił natomiast żądanie odsetkowe na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. stwierdzając, że lider konsorcjum odebrał formalne zgłoszenie żądania zwrotu niezapłaconych podwykonawcy kwot w dniu 21 lutego 2014 r., a zatem termin zapłaty upłynął bezskutecznie 28 lutego 2014 r.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 105 k.p.c. Powód utrzymał się bowiem ze swoimi żądaniami w 95 %.

W apelacji od powyższego wyroku pozwani - (...) sp. z o.o. z siedzibą w C. oraz Bogi a K., k.s. z siedzibą w P., zaskarżając go w części uwzględniającej powództwo oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu i kosztach sądowych, zarzucili Sądowi Okręgowemu:

1) naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, to jest art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dokonanie tej oceny w sposób dowolny, sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, polegające na uznaniu, że:

- Kierownik Projektu, ani Inżynier Rezydent, nie zgłosili sprzeciwu, ani zastrzeżeń co do podwykonawcy, a tym samym wyrazili milczącą zgodę na zawarcie umowy z podwykonawcą zgodnie z art. 647¹ § 2 zd. 2 k.c. (w brzmieniu sprzed 1 czerwca 2017 r.) podczas gdy prawidłowa analiza materiału dowodowego powinna skutkować przyjęciem, że Kierownik Projektu, ani Inżynier Rezydent, nie byli podmiotami uprawnionymi do zatwierdzania w imieniu powoda podwykonawców na potrzeby realizacji Kontraktu, co doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na uznaniu, iż powód wyraził zgodę na zawarcie umowy podwykonawczej;

- zamawiający wyraził zgodę na zawarcie umowy z podwykonawcą w sposób milczący zgodnie z art. 647¹ § 2 zd. 2 k.c., podczas gdy prawidłowa analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie powinna skutkować przyjęciem, że do przedłożona zamawiającemu umowa z podwykonawcą nie zawierała wszystkich istotnych postanowień, w tym dotyczących wynagrodzenia należnego podwykonawcy, ani nie została do niej dołączona dokumentacja techniczna dotycząca robót, jakie miał wykonać podwykonawca, co doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na uznaniu, iż powód wyraził zgodę na zawarcie umowy podwykonawczej;

- zamawiający wyraził zgodę na zawarcie umowy z podwykonawcą w sposób milczący zgodnie z art. 647¹ § 2 zd. 2 k.c., podczas gdy prawidłowa analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie powinna skutkować przyjęciem, że zamawiający nie zatwierdził Aneksu nr (...) z dnia 12 lipca 2011 r. do umowy nr (...), co doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na uznaniu, iż powód wyraził zgodę na zawarcie tej umowy podwykonawczej;

2) naruszenie prawa materialnego, to jest:

a. art. 647¹ § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że nie wiąże on ponoszenia przez inwestora solidarnej z wykonawcą odpowiedzialności wobec podwykonawcy z uprzednim przedstawieniem inwestorowi przez wykonawcę umowy z podwykonawcą, ale wiąże tę odpowiedzialność z faktem wykonywania robót budowlanych przez podwykonawcę, podczas gdy przedstawienie inwestorowi umowy podwykonawczej wraz z dokumentacją techniczną dotyczącą zleczonych robót jest warunkiem wyrażenia zgody, a w konsekwencji istnienia solidarnej odpowiedzialności na gruncie art. 647¹ § 5 k.c.;

a. art. 647¹ § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że zgoda na zawarcie umowy z podwykonawcą może być wyrażona przez inwestora w dowolnym momencie, nawet już po wykonaniu umowy podwykonawczej oraz przez sam fakt uznania roszczenia podwykonawcy o zapłatę wynagrodzenia i dokonanie jego zapłaty, podczas gdy moment wyrażenia zgody nie jest nieograniczony, co jest podyktowane celem omawianej regulacji;

b. art. 518 § 1 k.c. w zw. z art. 647¹ § 5 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że podstawę roszczenia inwestora względem generalnego wykonawcy wynikającego z dokonania bezpośredniej płatności na rzecz podwykonawcy na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. stanowi art. 518 § 1 k.c., podczas gdy roszczenie to ma charakter odszkodowawczy (art. 471 k.c.), a jedną z jego przesłanek pozostaje wykazanie poniesienia szkody przez inwestora;

W oparciu o powyższe zarzuty pozwani wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych solidarnie kosztów procesu za obie instancje.

W uzasadnieniu apelacji skarżący wywiedli, że Sąd Okręgowy nie ustalił kto był uprawniony do wyrażania w imieniu zamawiającego zgody na zawarcie umów z podwykonawcami. Jednak, ani Kierownik Projektu, ani Inżynier Rezydent, umocowania takiego nie mieli. Nie sposób więc stwierdzić, czy doszło do wyrażenia przez powoda takiej zgody. W rezultacie, należy uznać, iż nie doszło do powstania odpowiedzialności solidarnej powoda i pozwanych określonej w art. 647¹ § 5 k.c. w odniesieniu do wynagrodzenia podwykonawcy wynikającego z wykonania prac. Nie mogło też dojść do wyrażenia w sposób milczący zgody przez powoda na zawarcie umowy z podwykonawcą z uwagi na nieprzedłożenie zamawiającemu dokumentów warunkujących możliwość uznania zgody za udzieloną na gruncie art. 647¹ § 2 zd. 2 k.c., to jest dokumentacji technicznej dotyczącej zleczonych podwykonawcy robót. Powód nie posiadał też wiedzy ani o wynagrodzeniu należnym podwykonawcy. Nie sposób zatem uznać, aby zgoda na zawarcie umowy z podwykonawcą mogła zostać wyrażona w sposób skuteczny.

Zdaniem skarżących Sąd Okręgowy błędnie też ustalił, iż powód wyraził zgodę na zawarcie umowy podwykonawczej w sytuacji, gdy nie zatwierdził Aneksu nr (...) do tej umowy, ani nie przedstawiono mu jego projektu. Tymczasem aneks stanowił podstawę do wystawienia przez podwykonawcę faktury nr (...) z 26 listopada 2012 r. zaś konieczność

wykonania robót objętych Aneksem nr (...) wynikała z konieczności wykonania przez wykonawcę robót dodatkowych, nieobjętych Kontraktem w zakresie sieci trakcyjnej.

Zdaniem skarżących Sąd Okręgowy dopuścił się również naruszenia art. 647¹ § 2 k.c. poprzez jego niewłaściwą wykładnię uznając, że zgoda na zawarcie umowy z podwykonawcą może być wyrażona w dowolnym momencie, w tym nawet po wykonaniu umowy podwykonawczej i przez sam fakt uznania roszczenia podwykonawcy o zapłatę wynagrodzenia i dokonanie jego zapłaty. Tymczasem istnieją ograniczenia w terminie jej wyrażenia, podyktowane celem omawianej regulacji, którym jest umożliwienie inwestorowi oceny umowy i swojej odpowiedzialności za wynagrodzenie podwykonawcy.

Skarżący podtrzymali też tezę, że roszczenie inwestora jest w tym przypadku roszczeniem odszkodowawczym, do którego zastosowanie ma art. 471 k.c., mającym na celu naprawienie inwestorowi szkody, jaką poniósł w związku z niewłaściwym wykonaniem zobowiązania przez wykonawcę. Nie sposób też mówić o zastosowaniu art. 518 § 1 k.c. w sytuacji, gdy dany podmiot spłaca własny dług - a tak się dzieje w przypadku inwestora wypłacającego wynagrodzenie na rzecz podwykonawcy, będąc solidarnie odpowiedzialnym za jego zapłatę na podstawie art. 647¹ § 5 k.c.

Pozwany Skarb Państwa – (...) wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Do oceny zasadności żądań powoda oraz zarzutów zgłaszanych przez pozwanego zastosowanie znajduje art. 647¹ k.c. w brzmieniu obowiązującym przed zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności (Dz.U. 2017.933 ze zm.). W świetle powyższego przepisów apelacja pozwanych nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego nie dopatrując się naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. przy ocenie materiału dowodowego, stanowiącego podstawę ustaleń istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Ustalenia Sądu Okręgowego co do wyrażenia przez zamawiającego zgody na zawarcie umowy z podwykonawcą oparte zostały na prawidłowej analizie treści złożonych do akt dokumentów w postaci wniosku o zatwierdzenie podwykonawcy z dołączonymi do niego projektami umów podwykonawczych, który został doręczony Inżynierowi Kontraktu w dniu 16 września 2010 r. Wobec treści tego dokumentu, a także zeznań świadka P. B., który pełnił wówczas w strukturach zamawiającego funkcję Kierownika Projektu i przedstawił sądowi zasady, w oparciu o które nadawał bieg wnioskowi wykonawcy o zgodę na zawarcie umów podwykonawczych (k. 539 – 539 odw.), ustalenie przez Sąd Okręgowy, że umowy podwykonawcze zostały przedstawione zamawiającemu, który nie zgłosił na piśmie sprzeciwu, ani zastrzeżeń, co wyczerpuje dyspozycję art. 647¹ § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym w roku 2010, jest prawidłowe.

Wbrew też zarzutom apelacji, dla ustalenia, czy zamawiający otrzymał umowę podwykonawczą i zapoznał się z nią, nie jest istotne, kto (który z pracowników zamawiającego) w siedzibie zamawiającego ostatecznie otrzymał powyższe dokumenty, a tym bardziej wyjaśnienie, kto był uprawniony do podjęcia decyzji o takim zatwierdzeniu. Ich doręczenie nastąpiło bowiem pod adresem zamawiającego, osobie pełniącej funkcję, do której zakresu czynności należało m.in. podejmowanie samodzielnych decyzji dotyczących realizacji inwestycji, za wyjątkiem czynności wyraźnie zastrzeżonych do wyłącznej kompetencji dyrektora oddziału lub innych podmiotów oraz obsługa interesantów (k. 179 - 181), a zatem samemu zamawiającemu, co wyczerpuje wymogi art. 61 § 1 zd. 1 k.c.

Niezależnie też od uznania, że w okolicznościach niniejszej sprawy zamawiający w wyraził zgodę na zawarcie umów z podwykonawcą w sposób wskazany w art. 647¹ § 2 zd. 2 k.c., w ocenie Sądu Apelacyjnego sformułowane przez skarżących w tym względzie zarzuty naruszenia prawa materialnego również nie są trafne. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego, że w świetle art. 647¹ § 2 zd. 1 k.c. akceptacja zatrudnienia podwykonawcy mogła być

wyrażona przez inwestora nawet po wykonaniu robót ustalonych w umowie podwykonawczej i przejawiać się także w postaci zapłaty wynagrodzenia na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. Zgodnie bowiem z art. 647¹ § 2 k.c.:

„Do zawarcia przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora. Jeżeli inwestor, w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonania robót określonych w umowie lub projekcie, nie zgłosi na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń, uważa się, że wyraził zgodę na zawarcie umowy.”

Przepis ten nie wprowadza zatem warunków i terminu, które wiązałyby inwestora w kwestii wyrażenia zgody na zawarcie takiej umowy ze skutkiem przewidzianym w § 5. Zdanie drugie § 2 ustanawia jedynie warunki, które rodzą fikcję wyrażenia takiej zgody w przypadku bierności inwestora, co nie wyklucza wyrażenia jej w innym czasie i na podstawie innych przesłanek w sposób czynny. Zgoda ta mogła być wyrażona przez inwestora w każdej formie dostatecznie ją ujawniającej (art. 60 k.c.), a więc również w drodze zapłaty wynagrodzenia należnego podwykonawcy na skutek wykonania robót umówionych z wykonawcą, w związku z wezwaniem do zapłaty dokonanych na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. Powyższe czyni bezpodstawnymi również zarzuty naruszenia prawa procesowego i materialnego związane z twierdzeniem, że inwestorowi nie przedstawiono Aneksu nr (...) z dnia 12 lipca 2011 r. do umowy nr (...). Wbrew też zarzutom apelacji powyższa wykładnia art. 647¹ § 2 i 5 k.c. w brzmieniu aktualnym w tej sprawie nie wypacza celu tej regulacji, jakim było zapewnienie podwykonawcy uzyskanie wynagrodzenia za wykonanie roboty, niezależnie od rozliczeń między inwestorem, a wykonawcą, z równoczesnym zapewnieniem inwestorowi kontroli nad przebiegiem procesu budowlanego.

Stanowisko Sądu Okręgowego w tym przedmiocie znajduje oparcie w poglądach wyrażanych w orzecznictwie Sądu Najwyższego, które podzielane są także przez Sąd Apelacyjny w obecnym składzie (vide uchwała z dnia 17 lutego 2016r. sygn. akt III CZP 108/15, wyrok z dnia 28 października 2016r. sygn. akt I CSK 645/15, wyrok z dnia 30 maja 2006r. sygn. akt IV CSK 61/06, wyrok z dnia 6 października 2010r. sygn. akt II CSK 210/10).

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że zarzuty naruszenia prawa materialnego w postaci art. 647¹ § 2 k.c. okazały się niezasadne. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie jest bowiem trafny zarzut pozwanych, jakoby obowiązkiem sądu było zbadanie, czy powód procedując nad umową podwykonawczą przedstawioną mu do akceptacji, dochował zasad wewnętrzznego obiegu dokumentów. Kwestia ta nie jest bowiem istotna w sprawie, w której sąd rozstrzyga spór między wykonawcą, który nie zrealizował obowiązku rozliczenia się z podwykonawcą, a zamawiającym, który nie sprzeciwił się umowie podwykonawczej. Kwestia obiegu dokumentów w strukturach powoda nie leży też w zakresie problemów, które mogłyby mieć wpływ na sytuację prawną pozwanych, zarówno w stosunkach z powodem, jak i z podwykonawcą. Szczególnie, wobec treści (...) 4.4 (e), ustalającej jakie skutki prawne wynikają z milczenia zamawiającego.

W okolicznościach tej sprawy nie budzi przy tym wątpliwości, że wniosek podwykonawcy o zapłatę jego należności w trybie określonym w art. 647¹ § 5 k.p.c. dotarł do zamawiającego i został poddany odpowiednim procedurom, skoro niewątpliwie zamawiający dokonał zapłaty. Fakt zapłaty nie był też kwestionowany przez pozwanych.

Nie jest też trafny zarzut oparty na twierdzeniu, że w świetle art. 647¹ § 2 k.c. dla skutecznego wyrażenia zgody przez zamawiającego niezbędne było przedstawienie mu obok umowy, także części dokumentacji dotyczącej wykonania robót określonych w umowie. Wymóg dołączenia takich dokumentów zmierza do ochrony zamawiającego przed nadmierną dowolnością stron umowy podwykonawczej i wprowadza element pozwalający mu na kontrolę zakresu rzeczowego takiej umowy, a w konsekwencji, rozmiaru własnej odpowiedzialności na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. Przy czym art. 647¹ § 2 k.c. sformułowany jest w sposób ogólny i abstrakcyjny, co pozwala na jego stosowanie we wszystkich przypadkach umów podwykonawczych, pojawiających się w obrocie. Jak zaś wynika z zeznań świadka P. B., który w toku realizacji spornej inwestycji nadawał w imieniu zamawiającego bieg wnioskowi wykonawcy o zgodę na zawarcie umów podwykonawczych, w tym przypadku zamawiający nie domagał się przedstawienia mu powołanej w umowie podwykonawczej specyfikacji technicznej, rysunków i dokumentacji projektowej, ponieważ były to jego

własne dokumenty. Sąd Apelacyjny zważył też, że zarzuty skarżących w tym zakresie mają charakter jedynie formalny, skoro w ich uzasadnieniu brak wyjaśnienia, jakie skutki - ewentualnie niekorzystne - dla zamawiającego, wykonawcy lub dla samej realizacji kontraktu, miałyby wynikać z zaniechania dołączenia tych dokumentów. Szczególnie, że sam wykonawca, występując o zgodę na zawarcie umowy podwykonawczej nie widział potrzeby ich dołączenia, a co więcej, nie kwestionował i nie kwestionuje nadal tego, że podwykonawca wykonał umowę w całości, a jej zakres nie wykraczał poza granice głównego kontraktu. Co więcej, stanowiąca część umowy łączącej strony (...) 4.4 (e) nie przewiduje wymogu dołączenia takich dokumentów (k. 93 odw. - 94), niewątpliwie z uwagi na specyfikę tego kontraktu.

Dokonana przez Sąd Okręgowy ocena materiału dowodowego w tym zakresie nie uchybia więc zasadom logiki i doświadczenia życiowego, a wysnute wnioski nie stoją w sprzeczności z obrazem wzajemnych stosunków między poszczególnymi uczestnikami spornego kontraktu, wynikającym z analizy zapisów umownych oraz zeznań świadków.

Sąd Apelacyjny stoi na stanowisku, że odpowiedzialność kontraktowa wykonawcy względem podwykonawcy nie jest uzależniona od istnienia i zakresu odpowiedzialności zastępczej inwestora, a zatem zarzut braku akceptacji umowy podwykonawczej przez tego ostatniego nie jest zarzutem wspólnym zamawiającego i wykonawcy, jako dłużników solidarnych, względem podwykonawcy. Tym bardziej więc nie jest zarzutem osobistym wykonawcy względem inwestora.

Ostatecznie należy uznać, że Sąd Okręgowy prawidłowo i w sposób wyczerpujący zgromadził w tej sprawie materiał dowodowy oraz ocenił go zgodnie z wymogami określonymi w art. 233 § 1 k.p.c. i ustalił stan faktyczny tej sprawy, odpowiadający zebranym dowodom. A do prawidłowo ustalonego stanu faktycznego sprawy trafnie zastosował prawo materialne w postaci art. 647¹ § 1, 2 i 5 k.c. w brzmieniu aktualnym przed dniem 1 czerwca 2017 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy trafnie też wskazał powyższy przepis, jako podstawę swojego rozstrzygnięcia przyjmując, że jego zastosowanie nie wiąże się z koniecznością wykazania przesłanek z art. 471 k.c. Proponowana w apelacji wykładnia art. 647¹ § 5 k.c. jest oczywiście błędna. Niewątpliwie też powód nie wywodził swojego roszczenia względem pozwanych z przepisów o charakterze odszkodowawczym i Sąd Okręgowy nie orzekał o takich roszczeniach. W ocenie Sądu Apelacyjnego chybiony, aczkolwiek nie pozbawiony w całości racji, jest zarzut również naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 518 § 1 k.c. Błędne jest bowiem wskazanie powyższego przepisu, jako tego, który rozstrzyga o zasadach odpowiedzialności pozwanych względem powoda. Skoro podstawą solidarnej odpowiedzialności wykonawcy i inwestora za zobowiązania w stosunku do podwykonawcy jest art. 647¹ § 5 k.c., o zasadach wzajemnych rozliczeń po zapłacie przez zamawiającego wynagrodzenia należnego podwykonawcy decyduje art. 647¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 376 § 1 k.c. Kwestię tę ustawodawca przesądził wprost, wobec czego sięganie do innych konstrukcji, w szczególności do art. 518 k.c., jest nieuprawnione (por. uzasadnienia: uchwały Sądu Najwyższego z 28 czerwca 2006 roku, III CZP 36/06 oraz wyroku tego sądu z 11 lutego 2016 roku, V CSK 339/15). Jeśli powód i pozwani byli solidarnie zobowiązani do zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy, to spełnienie świadczenia przez jednego z nich może – po myśli art. 376 k.c. – prowadzić do powstania roszczenia regresowego. O tym zaś, czy i w jakich częściach dłużnik, który zaspokoił wierzyciela, może żądać od współdłużnika solidarnego zwrotu spełnionego świadczenia, rozstrzyga treść stosunku prawnego istniejącego między współdłużnikami. W sprawie niniejszej, w świetle przepisów regulujących zasady odpowiedzialności zamawiającego wobec podwykonawcy, stosunek ten powstaje z mocy prawa, a zamawiający ponosi odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia należnego podwykonawcy – solidarnie z wykonawcą, za jego dług. Oczywistą konsekwencją tego rozwiązania jest możliwość dochodzenia od wykonawcy zwrotu całości wypłaconego podwykonawcy świadczenia, o ile ten ostatni zrealizował faktycznie istniejące zobowiązanie, świadcząc w granicach obowiązku spoczywającego na wykonawcy. To bowiem wykonawca zaciągnął wobec podwykonawcy zobowiązanie zapłaty za wykonane prace. Przy czym, w sprawie niniejszej, ani istnienie, ani wysokość zobowiązania zapłaty za roboty wykonane przez podwykonawcę, ani wreszcie to, że były to roboty budowlane, w rozumieniu art. 647¹ § 1 k.c., nie było przedmiotem kontrowersji. Nie jest zresztą kwestionowane w apelacji. Bezspornie więc powód spełnił świadczenie, które powinni spełnić pozwani, a zatem, w świetle art. 376 k.c. w zw. z art. 647¹ § 5 k.c. może

żądać od nich jego zwrotu. Bez względu na to, czy sam dokonał zapłaty na rzecz pozwanych za roboty objęte umowami podwykonawczymi.

Ostatecznie więc również podniesione w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego okazały się chybione.

Z tych wszystkich względów, uznając apelację pozwanych za pozbawioną podstaw faktycznych i prawnych Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji na zasadzie art. 385 k.p.c. oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wskazaną w art. 98 § 1 i 3 k.p.c.